

**USA VS. GRENADA – AMERIKA MÉG MINDIG AZ AMERIKAIKÉ
ÖSSZHANG. EGYSÉG. BÁTORSÁG.****USA VS. GRENADA – AMERICA STILL FOR THE AMERICANS
HARMONY. UNITY. COURAGE.**

A modern világban a nemzetközi jog az élet számos területére meghatározó hatást gyakorol. A hidegháború évei alatt mindazonáltal nem minden ország ismerte el mindenhatóságát. Ez volt a helyzet akkor is, mikor 1983-ban az Egyesült Államok csapatokat küldött egy apró karibi szigetország, Grenada ellen, melynek területe a legkisebb USA tagállam ötöde. A hivatalos indoklás a szigeten tanuló amerikai orvostanhallgatók kimenekítése volt. Grenada minden különösebb meglepetés nélkül három nap alatt megadta magát az erőfölénynek. Meglepő inkább a nemzetközi közösség – és elsősorban az USA szövetségeseinek – reakciói, valamint a „kimentett” amerikai egyetemisták beszámolóit és az Egyesült Államok konfliktus utáni tevékenysége volt. Dolgozatommal egy kis betekintést kívánok nyújtani az USA és Grenada közti fegyveres konfliktusba és választ találni néhány felmerülő kérdésre.

In the modern world International Law determines a wide spectrum of areas of life. During the Cold War years however, not all the countries obeyed its omnipotence. This was the case in 1983 as well, when the United States sent its troops to attack Grenada, an island in the Caribbean, five times smaller than the smallest US state. The official reason for the invasion was to secure the American students studying in the island's Medical University. No surprise, Grenada was defeated in three days, the unusual was the opinions of the international community, even of traditional US allies, or the reports of "rescued" US students and of course the actions of the USA after the victory. This short essay tries to give a little insight to the armed conflict between the USA and Grenada besides answering some of the questions that might come up.

BEVEZETŐ HELYETT

Dolgozatom témájául egy kis latin-amerikai ország, Grenada és a világ akkori egyik vezető szuperhatalma, az Amerikai Egyesült Államok közti fegyveres konfliktust, valamint annak gyökereit és a végkifejlet utáni visszhang bemutatását választottam. Bár az 1983 végén lejátszódó háború alig egy hónapig tartott, a harcok lezárultával pedig nem következett be jelentősebbnek mondható változás sem a régió geopolitikai térképén, sem erőviszonyaiban sem katonai, politikai vagy éppen gazdasági vonatkozásban, az akciónak mégis erős üzenetértéke volt: a washingtoni kormányzat kinyilvánította, hogy akár az Egyesült Nemzetek Szervezetének elítélő állásfoglalása, a nemzetközi közösség döntő többségének tiltakozása ellenére, egyedül is képes végrehajtani és politikailag felvállalni egy fegyveres konfliktus megindítását a szűkebb érdekszférájába tartozó ország belügyeibe való beavatkozás érdekében.

A FÚSZERSZIGET¹

A két nagyobb és hat kisebb szigetből álló, mindössze 344 négyzetkilométer területű ország a Kis-Antillák részét alkotó Szél-felőli-szigetek csoportjához tartozik, Venezuelától mintegy 160 kilométerre északkeletre. A *Kolumbusz Kristóf* harmadik útja során, 1498-ban felfedezett, majd spanyol, francia, végül angol fennhatóság alá kerülő sziget 1967-től az Egyesült Királyság társult államává vált, majd 1974. február 7-én elnyerte függetlenségét és a *Brit Nemzetközösség* tagja lett.

Az első miniszterelnök, az országot kisebb-nagyobb megszakításokkal 1954 óta kormányzó *Sir Eric Matthew Gairy*² ellen számos ellenzéki mozgalom szerveződött. A legerősebb ilyen szervezet, a *New JEWEL Movement (NJM)*³ csalással vádolva Gairyt nem fogadta el az 1976-os választások eredményét, majd ezt követően 1979. március 13-án az NJM vezetőjének, *Maurice Bishop*nak irányításával egy szinte teljesen erőszakmentes puccs során megdöntötte a kormányt. Az alkotmányt felfüggesztették, a megalakuló forradalmi kormány pedig rendeletekkel irányította az országot. A marxista beállítottságú Bishop és kormányzata – már csak hatalmának megerősítése miatt is – szívesen fogadta a kubai segítséget: orvosokat, tanárokat, egészségügyi, mezőgazdasági és agráripari tanácsadókat, szakértőket. Mindennek köszönhetően jelentősen nőtt az ország mezőgazdaságának termelékenysége. A főként fiatal értelmiségiekből álló kormány egy ambiciózus szocialista kormányprogramot fogadott el, melyet szakértők szerint „*egyaránt befolyásoltak Bob Marley és Karl Marx hatásai*”.⁴

A kritikák ellenére a következő évek során a régiót sújtó gazdasági recesszió ellenére Grenada 9 százalékos GDP növekedést ért el, a munkanélküliség 49 százalékról 14 százalékra, az írástudatlanság pedig 15 százalékról 2 százalékra csökkent, megelőzve ezzel számos fejlett nyugati társadalom vonatkozó adatait. A mezőgazdasági termények és élelmiszerárak importja 40 százalék feletti értékről 28 százalékra csökkent. Kiépült az ingyenes középfokú oktatási rendszer és a szintén díjmentes egészségügyi ellátórendszer. Érezhető fejlesztések mentek végbe a halászat, az építőipar, a turizmus, valamint az ország útvonalhálózata területén. *Stephen Zunes*, a San Franciscoi Egyetem professzora a forradalmi kormány tevékenységét a következőképpen jellemezte: „*Ez egy olyan forradalom volt, melyet olyan angolul beszélő emberek vívtak, akiket a Black Power és a New Left politikája jobban befolyásolt, mint a szovjet típusú kommunizmus*”.⁵ Mindezen intézkedések ellenére, valamint a mindennapokban is tapasztalható pozitív változások dacára Bishop sosem tartott szabad választásokat. Ellehetetlenítette az ellenzéki újságot és néhány politikai elitéről is tudunk, bár az mindenképpen megemlítené, hogy egészében véve, az emberi jogok területén sokkal kevesebb jogszerűtlenség történt ebben az időszakban, mint a régió többi államában.

A nemzetközi szinten Grenada azonban jóval szovjet-barátabb arcát mutatta: támogatta Afganisztán megszállását, bár ebben visszafogottabb politikát folytatott, mint a kelet-európai országok. Államközi kapcsolatok tekintetében viszont nem

¹ A „fűszersziget” kifejezést (angol eredetiben: *Island of Spice*) Grenada vezető szerezcsendió, valamint szegfűszeg, gyömbér és fahéj termesztése miatt érdemelte ki. Szerezcsendió tekintetében a világtermelés 20 százalékát adja az ország, fontosságát pedig mi sem jelzi jobban, minthogy egy szerezcsendió szerepel Grenada zászlaján is. Számos forrás azonban az Indonéziához tartozó *Maluku-szigeteket* illeti a „fűszersziget” kifejezéssel, bár ennek eredeti, angol megfelelője a „*Spice Islands*”. Egyes források Zanzibár szigetét is e néven említik. <http://en.wikipedia.org/wiki/Grenada>, <http://en.wikipedia.org/wiki/Zanzibar>,

https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/flags/flagtemplate_oj.html, http://en.wikipedia.org/wiki/Maluku_Islands, letöltve: 2010-08-04

² Sir Gairy hírnevét kegyetlenkedő titkosszolgálat, a *Mongoose Squad*, valamint a repülő csészealjok és a földönkívüliek iránti, már-már okkult érdeklődése is erősítette a régióban.

<http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-07-28

³ A JEWEL betűszó eredetije: Joint Endeavor for Welfare Education and Liberation of the People.

⁴ ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada = Foreign Policy In Focus, 2003. október.

⁵ ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada In Foreign Policy In Focus, 2003. október.

<http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

csak a már említett Kubával, hanem számos nyugat-európai állammal, Kanadával, Mexikóval és Venezuelával is baráti viszonyt alakított ki.

MEGOSZTOTT VEZETÉS

Az elért eredmények és a látszólagos töretlen összefogás és kollektív kormányzati munka azonban csak a külvilágnak szólt. Bár a párt egyfajta „*socialismo popular*” kiépítésén dolgozott, tömegszervezet kiépítésével, a szervezet vezetői között két frakció kezdett kialakulni, a szervezet két meghatározó személye, a miniszterelnök-helyettes, a vonalas marxista-leninista ideológiát képviselő *Bernard Coard*⁶ és a miniszterelnök Bishop között. A többségében Coard-támogatókból álló Központi Bizottság azt követelte Bishoptól, hogy mondjon le, vagy ossza meg hatalmát Coarddal. Ezt a miniszterelnök visszautasította. Ezt követően, 1983. október 13-án, az akkor mindössze 39 éves Coard a hadsereg támogatásával puccsot robbantott ki a hatalom megszerzéséért. Október 19-én házi őrizet alá helyezte Coard Bishopot, és átvette a kormány irányítását. A hatalomátvétel hírének hallatára számos helyen demonstrációk törtek ki, többek között a fővárosban is, ahol a tüntetők kiszabadították Bishopot. A hatalmától megfosztott miniszterelnök, ezt követően – máig tisztázatlan körülmények között – eljutott a hadsereg főparancsnokságára, *Fort Rupert*be (ma *Fort George*). Szabadsága azonban nem tartott sokáig, mert egy másik helyőrségből elinduló katonai különítmény elfogta, majd hét miniszterével együtt még aznap kivégezték.

Bishop kivégzését követően *Hudson Austin* tábornok, aki korábban a Bishop-adminisztráció alatt a hadsereg vezérkari főnöke volt, Coard mellé állt. A támogatás azonban nem tartott sokáig: megbomlott Coard és Austin együttműködése: Coard Bishop kivégzésének hallatára lemondott, Austin pedig, a hadsereg élén október 19-én létrehozta a *Forradalmi Katonai Tanácsot* (*Revolutionary Military Council of Grenada, RMC*), elnökévé – egyben az ország vezetőjévé – pedig magát választotta. „Hatalomra kerülését” követően rádióbeszédet intézett az ország lakosságához: „*A Forradalmi Fegyveres Erők rákényszerültek, hogy bevegység az erődöt [ahol elfogták Bishopot és társait, a szerk.], melynek során többek között a következő személyek vesztették életüket: Maurice Bishop, Unison Whiteman, Vincent Noel, Jacqueline Creft, Norris Bain és Fitzroy Bain.*”⁷ Annak érdekében, hogy helyre álljon a közrend és hatalmát meg tudja szilárdítani, Austin négynapos kijárási tilalmat rendelt el: „*Senki sem hagyhatja el a házát, az iskolák és a munkahelyek – kivétel ez alól a nélkülözhetetlen tevékenységet folytatók – be lesznek zárva. Aki megszegi a kijárási tilalmat, azt a helyszínen agyonlövözik.*”⁸ Az eseményeket követően letartóztatták II. Erzsébet angol királynő képviselőjét, *Paul Scoon* kormányzót is.

A HEGEMÓN

– A viszony Grenadával –

Az Egyesült Államok a győztes grenadai forradalmat követően szinte azonnal a New Jewel Movement hatalmának megdöntését tervezte. Az ideológiai segítségnyújtás mellett a Carter adminisztráció tettekben is a megbuktatott rendszer képviselői mellé állt, így Washington nemcsak befogadta az elűzött miniszterelnököt, de lehetőséget is biztosított Gairynek, hogy kormányzatellenes propagandaadásokat sugározzon amerikai rádióállomásokról. Washington, súlyosbítható az új kormányzat gazdasági és politikai nehézségeit, megtiltotta a gyorssegélyek, valamint védelmi célú támogatások nyújtását a szigetországnak, korlátozásokat vezetett be a Grenadába látogatni kívánó amerikai turisták számára, valamint nem ismerte el Grenada washingtoni nagykövétét. Ezen lépések azonban kontraproduktívnak bizonyultak,

⁶ Coard egyben az ország pénzügyi, kereskedelmi és ipari minisztere is volt. Szigetre érkezését megelőzően Londonban és számos karibi államban is oktatott. Utoljára a jamaikai Nyugat-Indiai Egyetemen, ahol elvtársaival megfogalmazták a Munkások Felszabadítási Szövetségének kiáltványát. http://en.wikipedia.org/wiki/Bernard_Coard letöltve: 2010-08-03

⁷ A Bishop kivégzésének napján este 9 óra 10 perckor a Szabad Grenada Rádióban elhangzott közlemény teljes, eredeti szövege a <http://www.thegrenadarevolutiononline.com/austinradio.html> weblapon olvasható. Letöltve: 2010-08-06

⁸ <http://www.thegrenadarevolutiononline.com/austinradio.html> letöltve: 2010-08-06

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

hiszen a megüresedő űr betöltésére Bishop új partnert keresett, melyet a baráti kubai vezetésben hamar meg is talált. Az ellenséges viszony az erősen konzervatív Reagan elnökké választása után tovább mélyült: az USA elérte, hogy mindenemű gazdasági segítség nyújtása megszűnjön a *Világbankon*, a *Nemzetközi Valutaalapon*, illetve a *Karibi Fejlesztési Bankon* keresztül.

1983 júniusában pedig, mikor Bishop az Egyesült Államokba látogatott, Reagan elnök nem fogadta, mindössze egy másodvonalbeli tisztviselőt, *William P. Clark Jr.* nemzetbiztonsági tanácsadót⁹ küldte maga helyett, aki a feljegyzések szerint nem igazán volt tisztában a szigetország elhelyezkedésével sem.

A gazdasági megszorításoknál és diplomáciai mosolyszünetnél azonban jóval erőteljesebb intézkedéseket is kilátásba helyezett az amerikai kormányzat. A *Washington Post* értesülései szerint a CIA már 1981-et követően számos akciót tervezett és hajtott végre annak érdekében, hogy Grenadát mind gazdasági, mind politikai tekintetben destabilizálja.¹⁰ 1981 augusztusában az amerikai fegyveres erők nagyszabású partraszállási gyakorlatot tartottak a Puerto Ricóhoz tartozó *Vieques-szigeten*, egy grenadai inváziót szimulálva. A közel 10 000 főt mozgató gyakorlat során az elsőként bevett ejtőernyősök biztosították a Grenada nagyságú sziget stratégiai fontosságú pontjait, majd a tengerészgyalogos deszant alakulatok – légi és haditengerészeti támogatással – szálltak partra. A kísérteties párhuzamot csak tovább erősíti a gyakorlat során használt földrajzi – és kódnevek hasonlósága.

Ronald Reagan, az Egyesült Államok republikánus elnöke a puccs kitörésének hallatára a kubai államot nevezte meg az államcsíny irányítójának, a szigetország kommunista vezetését téve felelőssé a véres eseményekért. Történt mindez annak ellenére, hogy október 20-án *Fidel Castro* kubai elnök hivatalos közleményében ítélte el a puccsot, „mély elkéseredésének” adott hangot, és nemzeti gyásznapot hirdetett a néhai grenadai miniszterelnök emléke előtt tisztelegve. Emellett Havanna erős hangvételű telefaxüzenetekben tájékoztatta a grenadai központi hatalom vezetőit, hogy az események veszélyeztetik a kubai segítségnyújtás további folytatását. Október 22-én Castro újabb nyilvános üzenetében a Grenadában dolgozó „kubai munkásokat” szólította fel, hogy tartózkodjanak mindennemű közbeavatkozástól egy esetleges amerikai invázió esetén, kizárólag saját életük közvetlen veszélyeztetése ellen lépjenek fel. Levelében külön is utalt egy a *Point Salines Nemzetközi Repülőtér*et is érintő lehetséges akcióra, és arra utasította a kubaiakat, hogy semmilyen körülmények között ne avatkozzanak bele az amerikaiak evakuációs műveleteibe.

– A retorika pillérei: „kiváltó okok” –

Az Egyesült Államokról lévén szó, első és legfontosabb érvként mindenképpen a Grenadában tanuló amerikai állampolgárok életének védelmét kell megemlíteni. Ez különösképpen vonatkozott az USA által működtetett grenadai *St. George Orvosi Egyetem* (*St. George's University School of Medicine*) mintegy 800 amerikai hallgatójára, illetve természetesen az USA valamennyi Grenadában élő és dolgozó állampolgárára. Washington hírszerzési forrásai szerint az amerikai életek többek között az ország egyetlen reptérének lezárása miatt kerültek veszélybe, megfosztva az amerikai hallgatókat a szigetország szabad elhagyásának lehetőségétől. Ez az információ azonban később hamisnak bizonyult, a valóságban még a későbbi invázió előtti napon is közlekedtek a menetrendszerinti- és charter járatok, csak úgy, mint a sziget és a szomszédos szigetek, valamint a szárazföld közti vízi összeköttetést jelentő hajójáratok. Sem a reptéren, sem a kikötőkben nem volt érzékelhető a katonai jelenlét, a vámellenőrzések is zavartalanul folytak. A szokásos vízi- és légi közle-

⁹ Clark már nemzetbiztonsági tanácsadói beosztása előtt külügyminiszter-helyettesként dolgozott, majd tanácsadói pozícióban eltöltött bő másfél év után a US Department of the Interior első embere lett. http://en.wikipedia.org/wiki/William_P._Clark,_Jr. letöltve: 2010-06-27

¹⁰ ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada In Foreign Policy In Focus, 2003. október. <http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

dés október 21-i felfüggesztését mindössze az USA diplomáciai nyomására hajtották végre a szomszédos szigetországok kormányai.¹¹

Mindezen intézkedések azt a célt szolgálták, hogy elszigeteljék Grenadát, valamint, hogy megakadályozzák az amerikai állampolgárok hazautazását, így apropót biztosítva az Egyesült Államok inváziójának. Szintén fontos részlet, hogy a reagani vezetés a fegyveres beavatkozás után beismerte, hogy nem dolgoztak ki terveket egy esetleges nem katonai intervenció alkalmazásának esetére.

Az amerikai állampolgárok védelmének tárgyalásakor külön figyelmet érdemel a St. George Egyetem helyzete. Az országban kialakult belpolitikai helyzetre való tekintettel a grenadai és kubai hivatalnokok a beavatkozás előtti napokban felkeresték az egyetem vezetését, hogy biztosítsák őket az ott tanuló hallgatók sértetlenségének garantálásáról, állampolgárságtól függetlenül. A vezetés a tárgyalást követően nem látván okot a beavatkozásra visszautasította az amerikai külügyminisztérium részéről *Milan Bish*-től, az Egyesült Államok Barbadosra, Dominikára, St. Luciára, Antiguára és St. Vincentre akkreditált nagykövététől érkező erőteljes kérést, hogy az egyetem hivatalosan kérje az Egyesült Államok segítségét a hallgatók életének védelmében történő közbelépésre.

A kormányzati lépések ellenére mintegy 500 hallgató szülei fordultak Reagan elnökhöz, hogy „*ne tegyen elhamarkodott lépéseket*”. Az ő álláspontjukat erősítette az a tény is, hogy a barbadosi amerikai nagykövetség munkatársai látogatást tettek a szigeten, hazatértük után pedig a diplomaták hivatalos jelentésükben is szükségtelennek látták az evakuációt.

Charles Modica, az egyetem kancellára közvéleménykutatást tartott a hallgatók körében, melynek eredmény azt mutatta, hogy 90 százalékuk nem akarta, hogy evakuálják. Modica kérdésére, miszerint Washington tervez-e katonai beavatkozást, a hivatalos válaszok mind kitérőek voltak. A fegyveres akció megindulásával Modica több ízben is erőteljes tiltakozásának adott hangot, hangsúlyozva, hogy az intervenció sokkal nagyobb biztonsági kockázatot jelent a hallgatókra, mint az ország belpolitikai krízise. A tiltakozáshoz csatlakozott *Geoffrey Bourne*, kancellár-helyettes, valamint *Gary Solin*, gazdasági igazgató is. Döntésük helyességét bizonyítja az a tény is, hogy sem az inváziót megelőzően, sem az alatt nem ért fenyegetés vagy támadás egyetlen amerikai állampolgárt sem.

Az amerikai média fókuszába az első körben kimentett hallgatók kerültek, az inváziót támogató amerikai diplomaták társaságában. Az ellenzők tábora kimaradt a híradásokból.¹² Árulkodó részlet, hogy az egyetem másik kampuszának elfoglalására vonatkozó döntés csak az első alakulatok megérkezését követő harmadik napon született meg, ez a körülmény pedig felveti a hivatalosan hangoztatott cél valóságát.

A támadás szükségessége mögötti érvrendszer második pilléréként a hírszerzési források szerint erősödő kubai katonai jelenlét szolgált. Reagan elnök több ízben is hivatkozott hat raktárra, melyek „plafonig vannak pakolva” fegyverekkel egy későbbi kubaiak által végrehajtandó közép-amerikai vagy afrikai katonai intervenció támogatására. A valóságban azonban a behatoló egységek mindössze három raktárépületet találtak, egynegyed részben feltöltve elavult kézfegyverekkel, melyeket néhány nappal az akciót megelőzően gyűjtöttek be a puccs vezetői a helyi milíciáktól.¹³ Az érvelés más szempontból sem állja meg a helyét, hiszen Grenada háromszor messzebb található a közép-amerikai földnyelvtől, mint Kuba és csak csekély mértékben van közelebb a csaknem 20 000 kilométerre fekvő Angolához, így fegyverkészletek felhalmozása nem lenne életszerű.

¹¹ ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada In Foreign Policy In Focus, 2003. október. <http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

¹² A média említése kapcsán feltétlenül megemlíthető részlet, hogy a korábbi szokásoktól eltérően Reagan elnök nem engedélyezte, hogy a sajtó képviselői is jelen lehessenek a katonai műveletek során, így helyszíni tudósítások nem készültek, kivéve egy amatőr rádiós, Mark Baratella adásait, aki második emeleti kollégiumi szobájából, a St. George's Medical School kampuszáról sugározta adását, mely elsődrendű forrás a kronológiai eseménytörténet összeállításakor. <http://www.qsl.net/vu2msy/grenada.htm> letöltve: 2010-06-27

¹³ ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada In Foreign Policy In Focus, 2003. október. <http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

A washingtoni kormányzat azon érve sem bizonyult valóságnak, hogy a Grenadában élő kubaiak között döntő többségben vannak a katonák: az események után kiderült, hogy a szigeten lévő mintegy 750 kubai közül kevesebb, mint 100 volt katona. Az előzetes híresztelésekkel szemben pedig a harcokban kizárólag grenadai fegyveresek vettek részt. Számos szakértő szerint ez volt az elsődleges oka annak, hogy Washington nem engedte a helyszínre a média képviselőit.¹⁴

Súlyos érveként szerepelt a fővárostól nem messze, *Port Salines*-nél épülő reptér, mely az amerikai feltevések szerint valójában egy szovjet/kubai légitámaszpontnak készült. A feltételezés azonban nem állta meg a helyét, hiszen a szigetország legfőbb bevételi forrása az egyre bővülő turizmusból származott, Grenadának azonban akkortájt mindössze egyetlen repülőtere volt, mely rendkívül korlátozott lehetőségekkel rendelkezett: csak kisebb gépek fogadását tudta biztosítani, nem volt képes kezelni a légi forgalmat extrém időjárási viszonyok között, illetve éjszaka sem. A helyzetet csak tovább rontotta, hogy a *Pearls Airport* a sziget átellenes oldalán helyezkedik el, a hegység másik oldalán távol a legtöbb turisztikai célponttól. A hegyvidéki környezet pedig nem tette lehetővé a reptér további bővítését.

Annak ellenére, hogy a reptéri építkezésen dolgozó munkások általában kubaiak voltak, a fővállalkozó a brit *Plessey* cég volt, de a kivitelezésben kanadai, finn és helyi vállalkozók is részt vettek, a kanadaiak által kivitelezett tervek pedig még 1954-ben rendelte meg a brit kormányzat, mikor a sziget még a brit gyarmatbirodalomhoz tartozott. Hivatalos szakvélemények szerint az épülő reptér nem is teljesítette egy katonai repülőtérről szemben támasztott követelményeket: nem rendelkezett megerősített földalatti üzemanyagtartályokkal, valamint a használaton kívüli repülőgépek, illetve az irányító tornyok részére megerősített védelemmel. Emellett a leszállópálya hossza sem volt megfelelő katonai célokra, ahogy az pedig a reagani retorikában oly sokszor szerepelt.¹⁵ Valójában három közeli szigetország reptérének kifutópályája is hosszabb volt a Grenadába tervezettnél.

Ron Dellums, az amerikai képviselőház tagja 1982-ben a grenadai miniszterelnök meghívására tényfeltáró útra indult, hogy személyes tapasztalatokat gyűjtsön az épülő reptérről, hogy ezt követően a Capitoliumban is beszámolhasson a látottakról. Hazatérve a Kongresszus előtt a következőket mondta: „*A saját személyes vizsgálódásaimra, tárgyalásaimra és analízisemre alapozva a Grenadában épülő új nemzetközi repülőtérről kapcsolatban azt a következtetést kellett levonnom, hogy a projekt most és mindvégig kizárólagosan gazdasági megfontolásokat alapul véve épült, és semmiféle katonai célt nem szolgál. [...] A véleményem pedig az, hogy teljességgel abszurd, leereszkedő és indokolatlan hogy az Egyesült Államok kormánya ezt a repteret bármiféle katonai fenyegetésként értelmezi saját nemzetbiztonsága számára.*”¹⁶

Az eredeti elképzelések szerint az építésben az Egyesült Államok is részt vett volna, mely már több mint 25 éve közreműködött a tervezés különböző szakaszaiban, de az USA a lehetőséget visszautasította. A beavatkozás után azonban kivette részét a már majdnem teljesen elkészült reptér építésének befejezéséből.

Ötödik érveként említendő – az USA egyik legkiválóbb hivatkozási alapjául szolgáló felkérés – melyet a *Kelet-Karibi Országok Szervezete (Organization of Eastern Caribbean States – OECS)*, intézett Washingtonhoz,¹⁷ hivatkozva a szervezet alapszabályára, mely lehetőséget ad a kollektív védelemre a külső agresszió ellen. Az elgondolás azonban több szempont miatt sem állja meg a helyét. Először is Grenada tagja volt a szervezetnek, így nem beszélhetünk külső agresszióról. A konszenzusos döntéshozatal miatt nem is túlságosan életszerű, hogy a St. George-i kormányzat egy saját

¹⁴ ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada In Foreign Policy In Focus, 2003. október. <http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

¹⁵ A 2 700 méteres hosszúságúra tervezett kifutópálya méretei a kereskedelmi forgalomban közlekedő, tengerentúli desztinációkat kiszolgáló gépek le- és felszállásához szükséges.

¹⁶ COLLIER, Peter - HOROWITZ, David: Another "Low Dishonest Decade" on the Left [kommentár], 1987. január. <http://www.commentarymagazine.com/viewarticle.cfm/another--ldquo-low-dishonest-decade-rdquo--on-the-left-7225> letöltve: 2010-08-06

¹⁷ A kezdeményezést az OECS elnöki tisztségét betöltő *Eugenia Charles*, Dominica miniszterelnöke, valamint Barbados és Jamaica jegyezte. http://en.wikipedia.org/wiki/Invasion_of_Grenada#cite_note-9 letöltve: 2010-08-06

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

állama megtámadására vonatkozó határozat mellett szavazott volna. Szintén e szabály alapján mondható ki az OECS „döntésének” jogsértő volta, tekintettel arra, hogy Grenada mellett St. Kitts és Nevis, illetve Montserrat sem szavazta meg a javaslatot, ezért az nem válhatott (jogszerű) döntéssé. Az OECS „felkérés” kapcsán felmerülő újabb kérdés, hogy hogyan is kerül a képbe az Egyesült Államok, figyelembe véve, hogy az USA nem tagja a szervezetnek, illetve semmilyen szerződés sem köti az OECS-hez. Végezetül pedig, a szerződés külön kihangsúlyozza, hogy az OECS tagok egyéb nemzetközi szerződések által – utalva többek között az ENSZ Alapokmánya és az Amerikai Államok Szervezetének (*Organization of American States* - OAS) Alapító Okiratára – meghatározott jogai és kötelességei e dokumentum által nincsenek érintve.

A karibi szervezet szerepvállalása „valósságának” vizsgálatakor mindenképpen megjegyzendő, hogy az OECS mindössze egy 300 fős alakulattal vett részt a konfliktusban, és ezen katonai egységek is kizárólag a már az amerikai csapatok által semlegesített területek feletti ellenőrzést biztosították. A kialakult képet tovább színesítik azok a katonai invázió végeztével nyilvánosságra került információk, melyek szerint a „sürgős segítségkérés” a karibi országok részéről az amerikai diplomácia erőteljes ráhatására történt, olyannyira, hogy még a felkérő levelet is Washingtonban fogalmazták, és mindössze aláírásra küldték meg a karibi államok vezetőinek.

Ha mindezen tények valósak, akkor vajon miért akart az Egyesült Államok megtámadni egy mind a gazdaság, mind a katonai- és politikai érdekérvényesítés területén jelentéktelennek mondható apró szigetországot? A kérdésre több logikus válasz is felmerülhet. Elsősorban talán azért, mert a sikeres 1959-es kubai forradalmat követően az USA határától mindössze 150 kilométerre már létrejött egy kommunista ideológiát folytató, szovjet befolyás alatt álló állam, melyet sem békés, sem fegyveres úton nem sikerült megdöntenie Washingtonnak. Egy hasonló fiaskó pedig – a dominóelv logikáját alapul véve – akár több kisebb-nagyobb régióbeli államot sodorhatott volna át a baloldalra, elősegítve a kommunista forradalom Che Guevara és Castro neve által fémjelzett térhódítását. Emellett természetesen szóba jöhetnek a gazdasági megfontolások is, melyek alapján egy ország – bármilyen kis piacot is jelentsen – túske az USA szemében, amennyiben nem nyitja meg gazdaságát és engedi be az amerikai tőkét. A helyzet kellemetlenségét az USA számára csak tovább fokozta, hogy a *Maurice Bishop* miniszterelnök neve által fémjelzett baloldali irányvonal intézkedéseinek köszönhetően Grenada rohamos fejlődésnek indult az egészségügyi ellátás, az analfabetizmus visszaszorítása, a lakhatási körülmények javítása, a képviseleti demokrácia megerősítése, valamint a gazdasági függetlenedés területén. A baloldali ideológiát valló, *New Jewel Movement* néven ismertté vált mozgalom sikerei pedig akár példaként szolgálhattak volna a környező országok, vagy bármely harmadik világbeli állam számára, ami egyértelmű veszélyt jelentett volna az Egyesült Államok (kül)politikájára.

A pénzügyi és ideológiai érvek mellett véleményem szerint fontos megemlíteni az esetleges pszichológiai okokat. Az akkor még egy évtizede sem lezárult vietnámi háború rendkívül élesen az amerikaiak emlékezetében élő kudarca után az apró, ámbar szándékosan felnagyított katonai potenciállal rendelkező karibi ország elleni várható fölényes győzelem újra erőt adhatott az amerikai társadalomnak, csak úgy, ahogy számottevően hozzájárulhatott a reagani kormányzat népszerűségének növekedéséhez. Minden jogszerűtlenség ellenére az „amerikai életek védelme” és a döntő erőfölényből indított intervenció felfokozta az amerikaiak hazafias érzelmeit és összekovácsolta a társadalmat. Még a keményvonalas konzervatív elnök ellen a következő évben az elnöki székért versenybe szálló volt demokrata alelnök, *Walter Mondale* is látványosan az akció mellé állt.

A vietnámi szindróma mellett fontos megjegyezni, hogy mindössze két nappal a grenadai beavatkozás előtt Beirútban egy öngyilkos muszlim merénylő egy támadásban 240 tengerészgyalogos halálát okozta, sokkolva ezzel az amerikai közvéleményt. A válasz – ha nem is a libanoni akció elkövetőit érintően – de nem maradhatott el. Emellett a nemzetközi jogot teljes mértékben figyelmen kívül hagyó, független ország belügyeibe beavatkozó akciójával Washington nemcsak a Közel-Keletre üzent, hanem a latin-amerikai régióknak is, különösképpen Nicaragua baloldali sandinista kormányának, valamint a marxista gerillacsapatok kiképzésének otthont adó államoknak, hogy a neki nem tetsző, érdekeit sértő politika ellen, akár a nemzetközi jog megsértésével, a nemzetközi közösség szinte egyhangú elítélése ellenére is kész fellépni.

OPERATION URGENT FURY

1983. október 25-én hajnali öt órakor az Egyesült Államok¹⁸, a karibi szigetországok védelmi szervezete, a *Regionális Biztonság Rendszer (Regional Security System, RSS)*, valamint Jamaica csapatai megtámadták Grenadát. A kezdeti szakaszban mindössze 1 200 fő vett részt az „Urgent Fury” névre keresztelt hadműveletben, de a grenadai erők¹⁹ – a csapatokat 1 500 fő grenadai és 700 kubai²⁰ katona alkotta – a hivatalos amerikai források szerint is a vártnál jobban kiképzettek voltak és helyismereti előnyük miatt jobban ki tudták használni a helyi viszonyokat. Az expedíciós erők így már a partraszálláskor keményebb ellenállásba ütköztek, ezért létszámukat 7 000 főre emelték, ezt egészítette ki a 353 fős OECS alakulat. Az így megerősített amerikai erők néhány nap alatt megadásra kényszerítették a grenadai alakulatokat, akik vagy letették a fegyvert vagy szervezetlenül a hegyekbe menekültek. Reagan elnök egy október 27-i beszédében a következőként kommentálta az eseményeket: „Ha amerikai állampolgárok élethez és szabadsághoz való joga veszélybe kerül, akkor Amerikának minden joga megvan a közbeavatkozáshoz”.²¹ Az USA vezette műveletek negyedik napjára a grenadai hadsereg szinte teljes egészében letette a fegyvert, másnap az ország önjelölt vezetőjét, Austin tábornokot testőrei társaságában elfogták, így végképp irányító nélkül maradtak a felkelő erők, s ezáltal az ország védői is egyben. Ezt követően az akció már csak az ország területének ellenőrzés alá vonására, és az elszórtan gerillaharcot folytató kisebb helyi erők felszámolására terjedt ki. A pár nap alatt megadásra kényszerített grenadai hadsereg utolsó harcoló fegyvereseit december közepére sikerült semlegesíteni. Az átmeneti időszakban, a kormány megalakulásáig az ország vezetését Sir Paul Scoon vette át.

A hadművelet során „kiszabadított” orvostanhallgatókkal készített interjúk során a korábban említett reagani gondolatot némileg árnyaló információk jelentek meg a médiában. Számos beszámoló arról adott hírt, hogy bár egyes esetekben valós, veszélyes helyzetek alakultak ki az egyetemi kampusz környékén vagy annak területén, ezek azonban kizárólag az amerikai beavatkozás következményei voltak. A hallgatók tanúvallomásai szerint a grenadai fegyveres erők és a forradalmi kormány képviselői folyamatosan tájékoztatták őket az eseményekről, és mindvégig biztosították sértetlenségüket, nemcsak a grenadai fegyveresekkel, hanem a helyi civil lakossággal szemben is.

A veszteségek és a sérültek számának ismertetésekor a különböző források más-más adatokkal dolgoznak. *Joseph Metcalf III* admirális, a 2. flotta parancsnoka által vezetett villámháborús beavatkozásnak is nevezhető katonai műveletek során *Ed Magnuson* kutatásai szerint, az USA 18, míg a forradalmi erők 160 fő grenadai, valamint 71 kubai katonát veszítettek.²² *Ronald H. Cole* adatai szerint az Egyesült Államok vesztesége 19 fő, valamint 116 sérült; Grenada részéről 45 halott, 358 sebesült, valamint 25 fő kubai áldozat, 59 sebesült és 638 fogságba ejtett fegyveres, illetve legalább 24 fő civil áldozat.²³

VISSZHANGOK OTTHON ÉS KÜLFÖLDÖN

¹⁸ Az USA által bevetett alakulatokat a négy haderőnemtől érkező csapatok és különleges műveleti egységek alkották.

¹⁹ Washington a grenadai erők ismertetésénél mindig törekedett arra, hogy minél nagyobb nemzetközi "összeesküvést" és szövetséges hálózatot tudjon említeni a közvélemény befolyásolása érdekében. Ennek megfelelően A grenadai és kubai erők mellett 60 más nemzetiségű tanácsadót is megemlített a Szovjetunióból, Észak-Koreából, a Német Demokratikus Köztársaságból, Bulgáriából, valamint Líbiából. A Watergate-ügy kapcsán ismertté vált újságíró, Bob Woodward szerint azonban a katonai tanácsadókként aposztrofált külföldiek mindössze a szigetországba akkreditált diplomaták voltak, a harcban pedig nem vettek részt. WOODWARD, Bob: *Veil: The Secret Wars of the CIA 1981-1987*, Simon & Schuster, 1987

²⁰ Az igazsághoz azonban az is hozzátartozik, hogy Robert Leckie kutatásai szerint a kubai építőmunkások a kubai fegyveres erők különleges alakulatának tagjai voltak. LECKIE, Robert: *The Wars of America*, Castle Books, 1998

²¹ NGUYEN, Phuong: *The 1983 Invasion of Grenada In ESSAI*, 2010/7. szám, 118. p., <http://dc.cod.edu/essai/vol7/iss1/36> letöltve: 2010-08-01

²² MAGNUSON, Ed: *Getting Back to Normal In TIME*, 2009. május 20., <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926318-2,00.html> letöltve: 2010-08-02

²³ COLE, Ronald H.: *Operation Urgent Fury: The Planning and Execution of Joint Operations in Grenada 12 October - 2 November 1983* Joint History Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff Washington, DC, 1997.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

A TIME magazin széles társadalmi támogatottságról beszélő cikke után a Washington Post és az ABC News hírcsatorna a hadművelet befejeztével, a veszteségek bejelentését követően egy reprezentatív felmérést készített, mely azt mutatta, hogy az Egyesült Államok lakosságának 63 százaléka egyetértett Ronald Reagan elnökségének irányvonalával. Az eredmény mögött látni kell, hogy nemcsak, hogy magas volt az elnök politikájának támogatottsága, de ezzel az eredménnyel a grenadai háborúnak köszönhetően kétéves rekordot is döntött. Arra a kérdésre, hogy magával a fegyveres beavatkozással egyetért-e, az amerikaiak 71 százaléka támogatólag válaszolt, és mindössze 22 százalék ellenezte azt. Ezt tovább erősítendő, a műveletet a Kongresszus is támogatta.²⁴ Egy, a kérdést utólagosan elemző kongresszusi vizsgálóbizottság jelentésében a katonai akció igazolhatóságát azzal bizonyította, hogy a harcok egyik színhelyeül szolgáló repülőterétől nem messze elhelyezkedő egyetem amerikai állampolgárságú hallgatói ugyanolyan tűzhelyzetbe kerültek volna, mint négy évvel korábban az amerikai diplomaták Iránban.²⁵ A zárójelentés elfogadása azonban nem volt egyhangú. A legkarakteresebb ellenvéleményt a demokrata *Louis Stokes* képviselte, álláspontja szerint „*egyetlen amerikai gyermek vagy amerikai állampolgár sem került semmilyen módon sem semmifajta veszélybe vagy tűzhelyzetbe az inváziót megelőzően.*”²⁶ A szintén demokrata párti *Ted Weiss* által vezetett *Congressional Black Caucus* (a Kongresszus afroamerikai képviselőit tömörítő frakciója) ennél is tovább ment és egy Reagan elnök elleni bizalmatlansági indítványt tartalmazó határozatot hozott, mely azonban (természetesen) semmilyen komolyabb erővel nem bírt.

Az Egyesült Államok grenadai inváziója a nemzetközi közösség fogadtatása kapcsán is karakteresen megkülönböztethető az USA, vagy akár a Szovjetunió beavatkozásaitól: a katonai akció ez esetben nemcsak a hidegháborúban megszokott koreográfiát hozta és nem kizárólag az ellentábor államainak rosszállását váltotta ki, hanem a nyugati demokratikus államok elítélését is.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete több szinten is tárgyalta a kérdést. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa mindössze a támadást indító Egyesült Államok vétője miatt nem tudta meghozni elítélő határozatát az akció ellen. A Közgyűlésen az USA mellett mindössze Antigua és Barbuda, Barbados, Dominika, El Salvador, Izrael, Jamaica, Saint Lucia, Saint Vincent és Grenadines, valamint Grenada szavazott a határozat ellen: 27 tartózkodás mellett, 122 támogató vokssal tehát az ENSZ Közgyűlés elfogadta a 38/7 számú Közgyűlési határozatot, mely mély sajnálatát fejezi ki Grenada fegyveres megtámadásával kapcsolatosan, ami „*felhárító megszegése a nemzetközi jognak, valamint az állam függetlenségének, szuverenitásának és területi integritásának.*”²⁷

Hozzászólásában Kína az Egyesült Államokat hegemonisztikus törekvésekkel vádolta, míg a Szovjetunió azon véleménynek adott hangot, hogy amennyiben szankció nélkül marad a nemzetközi jog ilyen szintű megsértése, akkor az azt példázza, hogy egyetlen kis állam sem lehet biztonságban, amelyik nem az USA-nak tetsző politikát folytat. Számos állam a barbarizmushoz való visszatérésként jellemezte a támadást, felhívva a figyelmet arra a tényre, hogy Washington több általa aláírt és ratifikált nemzetközi szerződést és megállapodást is megszegett akciójával.²⁸

Reagan elnök az országa ellen intézett felszólalásokra nem reagált különösebb részletességgel, mindössze annyival kommentálta az eseményeket, hogy négy évvel ezelőtt ugyanez történt Afganisztánban a Szovjetunió támadása kapcsán.²⁹ Ez a retorika azonban nem győzte meg a hagyományosan Amerika-barát Kanada vagy éppen az Egyesült Királyság politikai vezetőit.

²⁴ BECK, Robert: *The Grenada Invasion In Politics, Law, and Foreign Policy Decisionmaking*, Westview, 1993.

²⁵ A Bizottságnak még a liberalizmusáról ismert befolyásos házelnököt, a demokrata *Tip O'Neill*t is sikerült meggyőznie az intervenció jogosságáról. <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926318-1,00.html> letöltve: 2010-08-11

²⁶ <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926318-1,00.html> letöltve: 2010-08-11

²⁷ A Közgyűlés határozatának eredetije: <http://www.un.org/documents/ga/res/38/a38r007.htm> letöltve: 2010-08-11

²⁸ *United Nations Yearbook, Department of Public Information, United Nations, New York, Volume 37, 1983.*

²⁹ Reagan elnök ENSZ Közgyűlésen tett felszólalásában az USA-t elmarasztaló határozat nagyarányú megszavazását követően úgy nyilatkozott, hogy „a történések nem zavarták meg a reggelijét sem”.

<http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-08-12

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

Margaret Thatcher, akkori brit miniszterelnök az ENSZ fórumain kívül, személyesen is élesen bírálta az inváziót. Reagan elnök Thatcher megnyugtatására biztosította brit kollégáját, hogy nincs tervezve katonai művelet a szigetország ellen. Az eseményekre a későbbiekben visszaemlékezve Reagan a következőket mondta: „Nagyon hajthatatlan volt és folyamatosan kitartott amellett, hogy fújjuk le a grenadai partraszállást. Egyszerűen nem tudtam neki bevallani, hogy már el is kezdődött.”³⁰

A katonai beavatkozást követően Thatcher levélben fordult Reagan elnökhöz, melyben ezt írta: „Ez a tett a jövőben egy nyugati állam egy kis független állam belügyeibe való beavatkozásnak fog tűnni. Bármilyen ellenszenves is a kormányzat, arra kérem Önt, hogy a kérdést egy szélesebb, kelet-nyugati relációban értelmezze és vegye figyelembe azt a tényt is, hogy az elkövetkezendő napokban a Parlament³¹ és az emberek előtt kell beszámolnunk az országot [Grenadát – a szerk.] ért rakétatámadásról. [...] Nem tudom palástolni, hogy mennyire felkavartak az események.”³²

AZ ESEMÉNYEK UTÓÉLETE

A fegyveres harcokat követően Paul Scoon alakított egy, a későbbiekben korrupciójáról ismertté vált átmeneti kormányt, mely az emberi jogok megsértése miatt is sok kritikát kapott. A decemberben befejeződő katonai műveletek után az amerikai csapatok nagy része kivonult, mindössze katonai rendőri valamint különleges alakulatok egyes részei, illetve a hírszerzés egységei maradtak a szigetországban.

A katonai beavatkozás lezárultával, a számos szinten elrendelt, katonai és politikai szempontokat elemző vizsgálatokat követően a szükségszerűen levont konzekvenciák alapján született meg 1986-ban a *Goldwater-Nichols törvény*³³, mely a Védelmi Minisztérium 1947-es megalapítását követően a legnagyobb változásokat hozta a katonai vezetési és irányítási rendszer felépítésében, mind strukturális, mind feladat- és hatáskörök szempontjából.

Grenadában is jelentős változások álltak be az inváziót követően: a tömegszervezeteket feloszlatták, a szakszervezeteket újraszervezték, az egészségügyi dolgozók több mint felét elbocsátották, az adószabályokat megváltoztatták a külföldi befektetők javára, valamint beindították az állami cégek, érdekeltségek privatizációját. Mindezeknek köszönhetően – a számottevő amerikai pénzügyi segítség ellenére – jelentősen csökkent az életszínvonal az országban. Legnagyobb mértékben az egészségügyi szektorban történtek negatív változások: abban az országban, ahol a lakosság 60 százaléka 25 év alatti, nem maradt egyetlen egy gyermekorvos sem, csakúgy mint pszichológus sem, aki a 180 regisztrált rászorulóknak segíthetett volna. Mindez annak volt köszönhető, hogy boszorkányüldözéshez hasonlóan, egyfajta vadászat kezdődött meg a baloldali érzelmű emberek ellen. Az orvosok között pedig rendkívül nagy számban voltak Kubából érkezett szakemberek.³⁴

Bár a katonai műveletek befejeződtek, az amerikai beavatkozásnak korántsem volt még vége: a kiskirályokként viselkedő amerikai tisztviselők különböző, általában ideológiai alapon meghozott döntéseikkel a legtöbb külföldi munkavállalót kiutasították az országból, emellett számos grenadai lakost – vádemelés nélkül – hónapokig börtönbe zártak, többüket meg is kínozták. Bezáratták a *Pál Pápa Ökumenikus Központot* is, feltételezett tevékenysége miatt. Az ország egyetlen rádióállomását az amerikai haditengerészet vette irányítása alá, bevezették a sajtó cenzúráját, korlátozták a gyülekezési jog gyakorlását, a *habeus corpus* intézményét pedig beszüntették.³⁵ Bár ezen korlátozások évek múlva enyhültek és

³⁰ REAGAN, Ronald: *An American Life*, Pocket, Washington DC, 1990.

³¹ Tette mindezt Thatcher az után, hogy a támadás előtti napon *Geoffrey Howe* külügyminiszter a Parlamentben bejelentette, hogy a kormánynak nincs tudomása egy esetleges amerikai beavatkozásról. http://en.wikipedia.org/wiki/Invasion_of_Grenada letöltve: 2010-06-27

³² <http://www.margaretthatcher.org/document/109427> letöltve: 2010-08-08

³³ A törvény teljes szövege a következő linken olvasható: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/congress/title_10.htm

³⁴ A grenadai változások azonban nem maradtak az ország határain belül, így történhetett meg az is, hogy az amerikai retorziótól tartva Suriname bezárta havannai nagykövetségét, az országban tartózkodó kubai diplomatákat pedig kiutasította területéről. <http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

³⁵ <http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

szabad választásokat is tarthatott az ország, az amerikai érdekek és érdekeltségek kiemelt helyen való tartását minden kormánynak követnie kellett, így az ország a korrupció és a pénzmosás egyik latin-amerikai fészekévé vált.

ÖSSZEGZÉS

Az 1983-as grenadai invázió értelmezhető akár az USA és Kuba közti ellentét és egyfajta rivalizálás egy apró momentumaként. Egy véres puccs, valamint az országban tartózkodó amerikai egyetemisták életének feltételezett veszélyeztettsége kitűnő alkalmat teremtett Washington számára, hogy felszámolja a legközvetlenebb érdekszférájában található marxista rezsimit.

Véleményem szerint azonban – bár sem a bevetett csapatok száma, sem a haditechnikai eszközök mennyisége és milyensége, vagy a halottak száma nem vonná maga után azt, hogy katonailag jelentős akcióról beszéljünk – nem mehetünk el szó nélkül a beavatkozás üzenete mellett. Világpolitikai, biztonság- és védelempolitikai szempontból az intervenció bebizonyította, hogy – bár nem feledkezhetünk meg a hidegháborús léghábról sem – az Egyesült Államok kész kezdeményezőként is fegyveres konfliktust vállalni egy érdekeivel ellentétes politikát képviselő ország ellen, tradicionális szövetségeseinek ellenkezése esetén akár a nemzetközi jogi szabályok megszegésével is. Emellett ez a fajta erőfitogtatás direkt üzenet volt a régió többi baloldali ideológiát folytató államának is.

A művelet kódnevéhez méltóan, az országot mindössze három nap alatt térdre kényszerítő akció, mely véget vetett a kommunisták négy évig tartó, eredményeket is felmutatni képes hatalmának, nemcsak a nemzetközi közösség szereplőire gyakorolt hatást, hanem jelentős belpolitikai kihatással is rendelkezett. Gyógyír volt a szétesőben lévő amerikai társadalom szegényérzetére, melyet a vesztes vietnámi háború okozott, mindemellett Reagan elnök népszerűségének is jelentős lökést adott, a beavatkozás támogatottsága pedig elérte a 63 százalékot is.

Bár első pillantásra sikeresnek és elsöprő erejűnek is nevezhető az Operation Urgent Fury, katonai szempontból számos kívánni valót hagyott maga után. A hírszerzési források hiányosak voltak. Nem volt ismeretes az inváziós erők előtt, hogy az orvosi egyetemnek két kampusza van. Ez a hiba 30 órás csúszást eredményezett a távolabbi kampusz esetében.³⁶ Az alakulatok nem egységes térképet kaptak, a kiosztott térképeken nem voltak topográfiai jelek, a kulcsfontosságú területek sem voltak jelölve, a deszantolási körlet mindössze kézzel volt berajzolva. A nagyszámú hibának köszönhetően számos amerikai katona baráti tűzben vesztette életét. Az akció előtt és közben a sajtó számára adott információk tömegsírokról és a veszteségekről a későbbiekben mind hamisnak bizonyultak.

Mindenek ellenére 1984. január 24-én McDonald admirális a Kongresszus Fegyveres Erők Bizottsága előtt az Operation Urgent Furyt teljes sikernek nevezte: „A művelet minden fázisa a tervezetteknek megfelelően zajlott. Az amerikai állampolgárokat megvédtük és evakuáltuk. Az ellenség erőit semlegesítettük. A szituációt stabilizáltuk, további kubai csapaterősítések nélkül. Az amerikai hallgatók visszatérhettek az egyetemre és folytathatták tanulmányaikat. A turizmus rohamosan fejlődik. És végül legfontosabbként: egy törvényes, demokratikus kormány került hatalomra.”³⁷

Napjainkra a szigetország stabilizálódni látszik: 2008-ban a grenadai kormány bejelentette, hogy emlékművet állít az invázióban elesett kubaiak tiszteletére,³⁸ 2009. május 29-én pedig a Point Salines Nemzetközi Reptér felvette Maurice Bishop nevét.³⁹

³⁶ MAGNUSON, Ed: Getting Back to Normal In TIME, 2009. május 20., <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926318-2,00.html> letöltve: 2010-08-02

³⁷ <http://www.history.navy.mil/faqs/faq95-1.htm> letöltve: 2010-06-27

³⁸ http://www.caribbeannews.com/archivist.php?news_id=11773&pageaction=showdetail&news_id=11773&arcyear=2008&arcmonth=10&arcday=29=&ty letöltve: 2010-08-06

³⁹ <http://www.cananews.net/news/131/ARTICLE/38264/2009-05-30.html> letöltve: 2010-08-06

HADTUJOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 4. szám

VOGEL Dávid

Zárszóként elmondható, hogy a hidegháború utolsó évtizedében egy republikánus amerikai elnök erőfölényét kihasználva, minden különösebb háború ok nélkül, szinte a teljes nemzetközi közösség tiltakozása ellenére, a nemzetközi jog súlyos megszegésével, fegyveresen avatkozott bele egy nálánál jóval kisebb ország belügyeibe, annak érdekében, hogy az saját politikai irányvonalának és gazdasági érdekeinek megfelelően működjön tovább. És tehette ezt mindennemű következmény nélkül.

Kulcsszavak: Grenada; Egyesült Államok; Latin-Amerika; háború; hidegháború; nemzetközi jog

Keywords: Grenada; United States; Latin America; war; Cold War; International Law

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BECK, Robert: The Grenada Invasion In Politics, Law, and Foreign Policy Decisionmaking, Westview, 1993. ISBN 978 081 338 709 3
- COLE, Ronald H.: Operation Urgent Fury: The Planning and Execution of Joint Operations in Grenada 12 October - 2 November 1983
Joint History Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff Washington, DC
- COLLIER, Peter - HOROWITZ, David Horowitz: Another „Low Dishonest Decade” on the Left [kommentár], 1987. január.
<http://en.wikipedia.org>
<http://www.commentarymagazine.com>
<http://www.history.navy.mil>
<http://www.historyguy.com>
<http://www.gsl.net>
<http://www.washingtonpost.com>
- LECKIE, Robert: The Wars of America, Castle Books, USA, 1998. ISBN 978 078 580 914 2
- MAGNUSON, Ed: Getting Back to Normal = TIME, 2009. május 20.,
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926318-2,00.html> letöltve: 2010-08-02
- NGUYEN, Phuong: The 1983 Invasion of Grenada = ESSAI, 2010/7. szám, 118. p.,
<http://dc.cod.edu/essai/vol7/iss1/36> letöltve: 2010-08-01
- REAGAN, Ronald: An American Life, Pocket, Washington DC, 1990.
- United Nations Yearbook, Department of Public Information, United Nations, New York, Volume 37, 1983.
- WOODWARD, Bob: Veil: The Secret Wars of the CIA 1981-1987, Simon & Schuster, 1987. ISBN 978 223 402 086 3
- ZUNES, Stephen: The US Invasion of Grenada = Foreign Policy In Focus, 2003. október.
<http://www.globalpolicy.org/component/content/article/155/25966.html> letöltve: 2010-06-27